

Vägledning

för hantering av misstänkt
brottslighet i samband med
förvaltning av EU-medel

Vägledningen har tagits fram på uppdrag av
Rådet till skydd för EU:s finansiella intressen (SEFI-rådet)

Paris
compt. 04 09:37

2 Espresso

Montre de du :

Total 5.20

Montre visite t...

Total HT 4.35

Total TVA 0.85

5.20

5.20

1. Fel eller brott – vad gäller?

Bakgrund

Rådet till skydd för EU:s finansiella intressen (SEFI-rådet) har inrättats av regeringen för att främja en effektiv och korrekt användning av EU-relaterade medel i Sverige. Rådet är ett forum för samverkan och utbyte av erfarenheter mellan de myndigheter som på olika sätt är involverade i förvaltningen och skyddet av EU:s finansiella intressen i Sverige.

SEFI-rådet fastställde i februari 2011 en anmälningpolicy¹ för misstänka EU-bedrägerier. Anmälningpolicyen är ett strategiskt dokument där alla myndigheter som ingår i SEFI-rådet har enats om en gemensam policy, som innebär att misstänkta EU-bedrägerier ska anmälas till Ekobrottsmyndigheten. I policyen finns bl.a. information om hur man bör gå tillväga om man misstänker att ett brott har begåtts och vilka uppgifter som bör finnas med i en brottsanmälan.

Som ett led i EU:s bedrägeribekämpningspolicy² har de myndigheter som utsetts att förvalta EU-medel i programperioden 2014-2020 ålagts en skyldighet att aktivt förebygga, upptäcka och korrigera bedrägerier. Skyldigheten är tydligare och förstärkt jämfört med vad som var fallet under den föregående programperioden. För jordbruks- och strukturfonderna har kommissionen tagit fram en vägledning för myndigheternas arbete med bedrägeri-bekämpningsfrågor.³ Revisionsmyndigheterna kommer att granska att berörda myndigheterna fullgör sitt uppdrag i detta avseende.

SEFI-rådet beslutade i maj 2013 att bilda

1 Länk till anmälningpolicyen: www.ekobrottsmyndigheten.se/Documents/Anmalningspolicy-SEFI.pdf

2 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions and the Court of Auditors on the Commission Anti-Fraud Strategy, Brussels 24.6.2011 Com (2011) 376 final.

3 Olaf:s Guidance note on Fraud risk assessment and effective and proportionate anti-fraud measures”, Ref Ares(2013)3769073 – 19/12/2013.

en arbetsgrupp för erfarenhetsutbyte rörande åtgärder för att förebygga, upptäcka och kontrollera fel och misstänkt brottslighet med EU-medel. Gruppens första uppdrag var att ta fram denna vägledning, som förklarar och förtydligar vad som avses med misstänkt brottslighet i detta sammanhang. I arbetsgruppen har ingått företrädare för Ekobrottsmyndigheten, Jordbruksverket, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen, Svenska ESF-rådet och Tillväxtverket.

Målgrupp och syfte

Målgruppen för denna vägledning är handläggare och chefer vid de myndigheter i Sverige som hanterar EU-medel. Vägledningen är en rekommendation och berörda myndigheter ansvarar för att implementera vägledningen i sin verksamhet.

Syftet med vägledningen är att den ska vara ett hjälpmedel vid myndigheternas bedömning av om ett visst ågerande i samband med ansökan eller utbetalning av stöd som helt eller delvis finansieras av EU-medel ska hanteras som misstänkt brottslighet. Något brott ska inte konstateras utan redan när det finns en misstanke om att ett ågerande kan vara brottsligt ska en anmälan ske till Ekobrottsmyndigheten.

Svenska myndigheter har en långtgående serviceskyldighet gentemot enskilda, vilket bl.a. innebär att myndigheten ska lämna upplysningar, vägledning, råd till enskilda i frågor som rör bl.a. hantering av EU-medel. Hur långt serviceskyldigheten sträcker sig i ett enskilt fall är inte alltid helt enkelt att avgöra.

Denna skyldighet får dock aldrig hindra myndigheten i arbetet med att åtalsanmäla misstänkta brott. Mot denna bakgrund kan det behövas interna vägledningar som stödjer medarbetarna i dessa gränsdragningar.

Övergripande om begreppen

Misstänkt brottslighet

I denna vägledning används begreppet **misstänkt brottslighet**. Med misstänkt brottslighet avses i vägledningen misstänkta bedrägerier enligt 9 kap. 1–3 §§ brottsbalken om gärningen rör EU:s finansiella intressen och misstänkt subventionsmissbruk enligt 9 kap. 3a § brottsbalken.⁴ Även försök till bedrägeri och till grovt bedrägeri är straffbart och ingår i begreppet misstänkt brottslighet i denna vägledning. Dvs. ett brott kan ha begåtts även om det aktuella stödet eller förmånen inte har betalats ut. Att ta tillbaka vad som angetts i ingivna handlingar först när den förvaltande myndigheten börjat ifrågasätta innehållet innebär inte att straffbarhet undviks.

Vad som i varje enskilt fall är att betrakta som misstänkt brottslighet måste bedömas i varje situation och utifrån samtliga omständigheter. Misstänkt brottslighet ska anmälas till Ekobrottsmyndigheten.

Oriktighet

De myndigheter som fått i uppdrag att förvalta EU-medel har en skyldighet att skydda unionens finansiella intressen genom att förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter och bedrägerier.⁵ Oriktigheterna ska rapporteras till EU:s bedrägeribekämpningsbyrå Olaf och flera av SEFI-rådets myndigheter har utformat interna riktlinjer för rapporteringen.

Struktur

I avsnitt två i vägledningen beskrivs omständigheter som kan ge anledning att misstänka brott.

I avsnitt tre finns beskrivningar av typiska tillvägagångssätt som förekommer i samband med hantering av EU-medel och exempel på när tillvägagångssätten kan bedömas som misstänkt brottslighet och tecken som tyder på att ågerandet inte är brottsligt. Listan över exempel är inte uttömmande. I avsnittet ges även exempel på ärenden som förekommit vid Ekobrottsmyndigheten. Det är viktigt att påpeka att det är **exempel på tillvägagångssätt** som redovisas och att det därför kan finnas andra tillvägagångssätt som också bör anmälas till Ekobrottsmyndigheten.

Tillvägagångssätten är sorterade i följande sju grupper:

1. Oriktig eller ofullständig uppgift
2. Dubbelfinansiering och medfinansiering
3. Intressekonflikter
4. Upphandlingar eller andra inköp
5. Inte följa beslutet om stöd
6. Konsulter
7. Övrigt

Avslutningsvis finns i avsnitt fyra kontaktuppgifter och hänvisning till ytterligare informationskällor.

⁴ Det är dock angeläget att även andra brott än bedrägeri och subventionsmissbruk anmälas, ex. osant intygande, urkundsförfalskning och brukande av osann urkund.

⁵ Europaparlamentet och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 art. 59 (1 och 2) (budgetförordningen).

675439

100+99+
52+99+
5+24+
55+80+
12+77+

100+99+
52+99+
5+24+
55+80+
12+77+
100+99+
52+99+
5+24+
55+80+
12+77+
100+99+
52+99+
5+24+
55+80+
12+77+

Handwritten notes on a document, including a date: 20/04/13

Cl. 11/04/13
20/04/13
1.00%

Cl.	Age	Rate
1	20/04/13	1.00%

Handwritten notes on a document, including a date: 20/04/13

Handwritten notes on a document, including a date: 20/04/13

2. Omständigheter som kan ge anledning att misstänka brott

Omständigheter

Nedan anges exempel på omständigheter som kan ge anledning att misstänka brott. Uppräkningen är inte uttömmande.

- Om det kommer fram att stödmottagaren inte haft redovisade kostnader vid tidpunkten för ansökan om utbetalning.
- Om det kommer fram att osanna eller falska handlingar använts.
- Om verifikat visar tecken på att ha ändrats.
- Om den stödsökande vid förfrågan lämnar ändrade eller svävande uppgifter, inte svarar eller inte inkommer med begärda komplettering till den förvaltande myndigheten.
- Om den stödsökande vid förfrågan helt eller delvis frånfaller begäran om utbetalning.
- Om den stödsökande inte kan verifiera redovisade kostnader.
- Bristfälliga eller knapphändiga verifikationer som inte uppfyller lagstiftningens krav på en verifikations innehåll. Sådana verifikationer kan tyda på att det inte handlar om en verklig affärshändelse.
- Kontantnotor eller kvitton på betydande belopp.
- Fakturor som är utställda och kvitterade men inte betalda.
- Transaktioner med närstående eller andra okända eller inte relevanta personer, företag eller organisationer.
- Om den stödsökande motsätter sig kontroll eller vid kontroll inte kan visa den utrustning för vilken stöd beviljats.

Brottsliga förfaranden

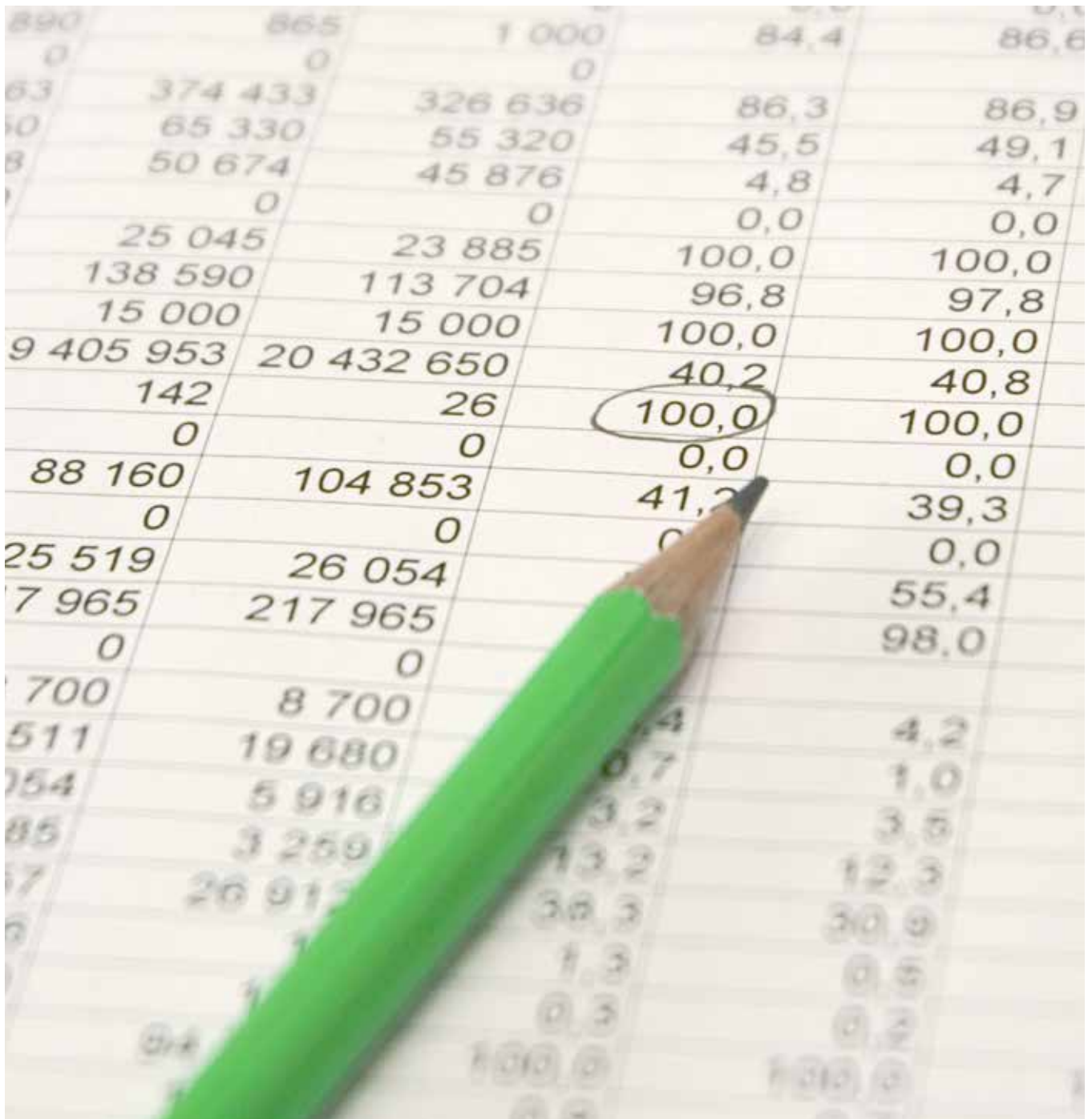
Vid **bedrägeri** består den straffbara gärningen i att genom vilseledande förmå någon annan att vidta en åtgärd som innebär skada för honom eller henne och vinning för gärningsmannen. Vidare krävs uppsåt, dvs. en medveten avsikt att begå brott. I ett bidragsärende kan stödsökanden vilseleda den utbetalande myndigheten genom att hos en tjänsteman framkalla en oriktig föreställning eller genom att bevara eller förstärka en oriktig föreställning som denne redan har. Det kan ske genom att någon lämnar oriktig uppgift i de handlingar som lämnas till myndigheten eller genom att han eller hon muntligen lämnar oriktiga uppgifter. Genom att skriftligen eller muntligen lämna oriktiga uppgifter som vilseleder den utbetalande myndigheten kan en stödsökande göra sig skyldig till bedrägeri eller försök till bedrägeri.

En stödsökande som i strid med föreskrifter eller villkor använder ett stöd eller utnyttjar en förmån, som finansieras genom eller på annat sätt påverkar Europeiska unionens budgetar, för ett annat ändamål än det som stödet eller förmånen beviljats för, kan i vissa fall dömas för **subventionsmissbruk**.

I nästan samtliga misstänkta fall av bedrägerier med EU-medel som har hanterats av Ekobrottsmyndigheten har vilseledande skett angående stödberättigade kostnader i projektet. Det kan vara fråga om fiktiva kostnader eller verkliga kostnader som ligger utanför projektperioden eller inte var betalda vid tidpunkt för rekvisition eller avsåg annat än det som stöd beviljats för. Vid dessa tillvägagångssätt använder sig stödsökande inte sällan av osanna eller falska handlingar.

3. Tillvägagångssätt

I de färgade rutorna i tabellerna i avsnitt 3.1–3.7 beskrivs ageranden som förekommer i samband med hantering av EU-medel. I kolumnen ”Tecken på misstänkt brottslighet” beskrivs exempel på tecken som typiskt sett talar för att agerandet kan misstänkas vara brottsligt. I kolumnen ”Tecken på att agerandet inte är brottsligt” beskrivs exempel på tecken som typiskt sett talar för att ett agerande inte är brottsligt. Det är viktigt att påpeka att det är **exempel på tillvägagångssätt** som redovisas och att det därför kan finnas andra tillvägagångssätt som också bör anmälas till Ekobrottsmyndigheten.

890	865	1 000	84,4	86,6
0	0	0		
63	374 433	326 636	86,3	86,9
50	65 330	55 320	45,5	49,1
8	50 674	45 876	4,8	4,7
	0	0	0,0	0,0
	25 045	23 885	100,0	100,0
	138 590	113 704	96,8	97,8
	15 000	15 000	100,0	100,0
9 405 953	20 432 650		40,2	40,8
142	26		100,0	100,0
0	0		0,0	0,0
88 160	104 853		41,2	39,3
0	0		0,0	0,0
25 519	26 054			55,4
7 965	217 965			98,0
0	0			
700	8 700			4,2
511	19 680			1,0
054	5 916			3,5
85	3 259			12,3
57	26 915			30,9
				0,5
				0,2
				100,0
				100,0

3.1 Oriktig eller ofullständig uppgift

Agerande	Tecken på misstänkt brottslighet	Tecken på att agerandet inte är brottsligt
Skrivfel som stödsökande själv rättar eller anmäler innan de hunnit få någon effekt.	<ul style="list-style-type: none"> • Om skrivfelen är återkommande. • Om det finns en misstanke om att felen görs avsiktligt.	Om det är tydligt att skrivfelet är ett misstag.

Agerande	Tecken på misstänkt brottslighet	Tecken på att agerandet inte är brottsligt
<p>Oriktig eller ofullständig uppgift, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • handlingar som inte är undertecknade av behörig firmatecknare • handlingar som inte är undertecknade alls • om bokföringsperioden inte är samma som redovisningsperioden • om projektet inte är särredovisat i bokföringen • om bokföringen inte följer gällande krav • om obligatoriska bilagor saknas eller är fel använda • om begärda kompletteringar inte besvaras • utgifter/kostnader som inte stämmer mot bokföring eller verifikat • utgifter/kostnader som inte är styrkta • intäkter som inte redovisats • kreditfakturor som inte redovisats • tidrapporter som saknas eller är felaktigt ifyllda • felaktig redovisning på kostnadsslag • avsaknad av styrkt uppgift • fel årsarbetstid och semesterpåslag vid beräkning av timlön • kostnad som bokförs på projektet trots att kostnaden tillhör den ordinarie verksamheten (t.ex. företagsförsäkringar, kostnad för årsbokslut).	<ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att de oriktiga eller ofullständiga uppgifterna lämnas avsiktligt. • Manipulerade dokument, t.ex. ändrade organisationsnummer på fakturor eller kontantkvitton, oriktiga kontoutgifter, ändrade eller nya kontonummer eller manipulerade tjänstgöringslistor.	Om det är tydligt att den oriktiga eller ofullständiga uppgiften lämnats av misstag.

Anonymiserade typexempel på EU-bedrägeriärenden

Exempel 1

En företagare E dömdes för bedrägeri till villkorlig dom och dagsböter. E:s bolag hade beviljats stöd med 80 000 kr för kompetensutvecklingsanalys av anställd personal. E lämnade vid rekvisering av stödet oriktiga uppgifter till länsstyrelsen om lönekostnader för de personer som skulle ha deltagit i analysen. Lönekostnaderna var varken bokförda eller betalda.

Exempel 2

E som var företrädare för ett bolag som beviljats stöd från Europeiska socialfonden för verksamhets- och kompetensanalys dömdes för grovt bedrägeri till villkorlig dom. E intygade vid begäran om utbetalning att de ekonomiska uppgifter som lämnats i redovisningen var riktiga, trots att utgifter redovisats för fakturor som inte var betalda och för personer som inte var anställda i bolaget eller som inte deltagit i projektet.

Exempel 3

En fastighetsmäklare O dömdes för grovt bedrägeri medelst⁶ urkundsförfalskning samt för försök därtill, till villkorlig dom och böter. O hade beviljats stöd om 74 000 kr för kompetensutveckling. Vid rekvisering av stöd hade O åberopat falska fakturor i vilka O ändrat fakturadatum, förfallodatum och tidpunkt för affärshändelsen.

---

⁶ Med uttrycket ”grovt bedrägeri medelst urkundsförfalskning” menas att urkundsförfalskning använts som ett led i att begå brottet grovt bedrägeri.

3.2 Dubbelfinansiering och medfinansiering

Agerande Samma utgift eller inbetald medfinansiering presenteras flera gånger i samma projekt.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att det sker avsiktligt.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.
Agerande Samma utgift eller inbetald medfinansiering presenteras i flera EU-program eller projekt.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att det sker avsiktligt.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.
Agerande Stödsökande inkommer inte med medfinansieringsintyg.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.
Agerande Stödsökande inkommer inte med uppgift om att medfinansiering betalats in eller har inte bokfört medfinansieringen.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.
Agerande Medfinansiering som inte har betalats in presenteras som inbetald.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.

Agerande

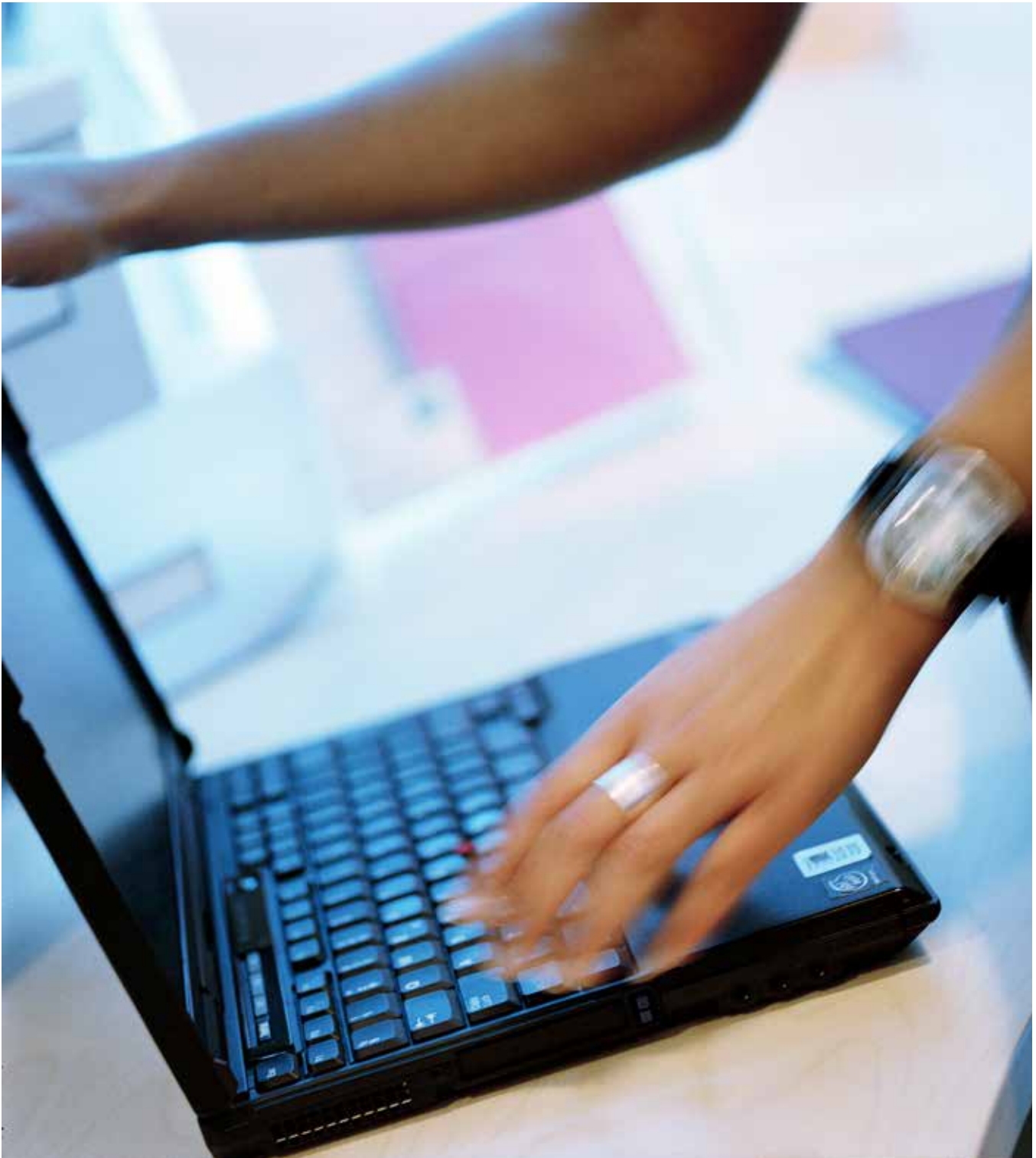
Underlag för medfinansiering (t.ex. tidrapporter, deltagarlistor) är inte korrekta.

Tecken på misstänkt brottslighet

- Om agerandet är återkommande.
- Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.

Tecken på att agerandet inte är brottsligt

Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.

3.3 Intressekonflikter

Agerande Upphandlingar eller inköp där säljaren misstänks ha fått en otillbörlig konkurrensfördel t.ex. <ul style="list-style-type: none"> • köp från närstående • köp från egen firma eller företag där säljaren/närstående till säljare sitter i styrelsen. • andra jävsförhållanden t.ex. köp från tidigare anställd eller köp från personer som säljaren haft kontakt med genom styrelseuppdrag eller genom politiskt uppdrag.	Tecken på misstänkt brottslighet Om någon av de inblandade tjänar på upplägget (ekonomiskt eller på annat sätt) och om de inblandade borde varit medveten om att agerandena strider mot lag eller villkor.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om stödsökande kan visa att köpet ändå följt principerna om likabehandling, proportionalitet, transparens, icke-diskriminering och ömsesidigt erkännande.
Agerande Användning av lokaler eller fastigheter som tillhör eller hyrs ut av en person i projektet eller någon närstående till personer i projektet.	Tecken på misstänkt brottslighet Om någon av de inblandade tjänar på upplägget (ekonomiskt eller på annat sätt) och om man varit medveten om att agerandena strider mot lag eller villkor.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om stödsökande kan visa att hyran eller köpeskillingen ändå är marknadsmässig.
Agerande Anställning av närstående.	Tecken på misstänkt brottslighet Om det finns anledning att ifrågasätta den närståendes kompetens, tiden som lagts ner i projektet eller redovisningen i övrigt av det utförda jobbet. Om t.ex. uppgifter undanhållits medvetet, eller om avvikelserna från villkoren i beslutet om stöd är stora eller om någon av de inblandade tjänar ekonomiskt på upplägget genom t.ex. hög lön, stora traktamenten etc.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om stödsökande kan visa att den anställde haft rätt kvalifikationer för tjänsten och/eller den anställde inte får "oberättigade" fördelar, t.ex. högre lön än genomsnittet eller ovanligt många resor. Jämför också med stödmottagarens egna villkor för anställning

3.4 Upphandlingar eller andra inköp

Se även avsnitt 3.3 Intressekonflikter.

<p>Agerande</p> <p>Felaktig typ av upphandling, vanligtvis otillåten direktupphandling.</p>	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande och uppenbart medvetet. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel. • Om det finns en koppling mellan säljare och köpare.
<p>Agerande</p> <p>Felaktig genomförd upphandling eller inköp t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • att beskrivningen av det som upphandlingen eller inköpet avser inte är tillräckligt specificerad • att det är tydligt att förfrågningsunderlaget eller offertförfrågan är riktad mot en viss leverantör • att tidsgränserna i LOU eller annat regelverk inte följts • att annonsering inte skett enligt reglerna • att urvalet av leverantörer varit felaktigt • att det saknas viktiga dokument som styrker upphandlingen eller köpet.	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få igenom kostnader som inte är stödberättigande eller om agerandet är förslaget på något annat sätt. • Om det finns en koppling mellan säljare och köpare.
<p>Agerande</p> <p>Tjänster eller varor som ska ingå i projektet köps in innan upphandlingen eller inköpet genomförts utanför projekttiden.</p>	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <p>Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få igenom kostnader som inte är stödberättigande eller om agerandet är förslaget på något annat sätt.</p>
<p>Agerande</p> <p>Felaktig användning av avrop från ramavtal.</p>	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <p>Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få igenom kostnader som inte är stödberättigande eller om agerandet är förslaget på något annat sätt.</p>

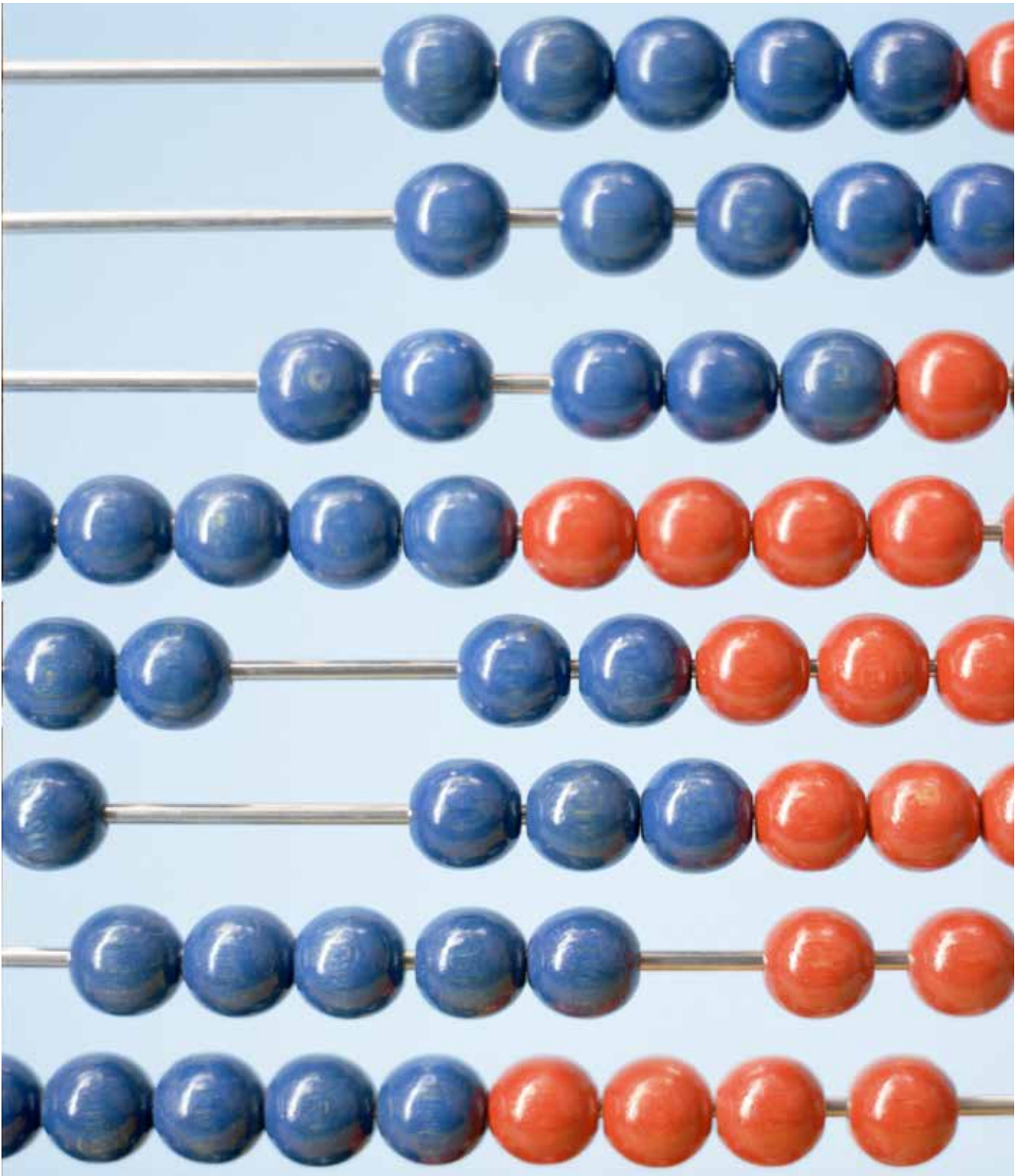

Agerande

Misstanke om att värdet på ett anbud är uppblåst i syfte att erhålla större andel EU-finansiering till ett projekt.

Tecken på misstänkt brottslighet

- Om värdet på likvärdig vara eller tjänst markant understiger värdet av den upphandlade varan eller tjänsten eller om anbudet ligger högt över branschpraxis.
- Om det finns en koppling mellan säljare och köpare.

3.5 Inte följa beslutet om stöd

<p>Agerande</p> <p>Handlande i strid mot villkoren i beslutet om stöd, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kostnader som inte omfattas av beslutet om stöd har tagits upp • kostnader som avser tidpunkter utanför projektperioden har tagits upp • ansökan om utbetalning och rapporter inkommer inte i tid • tidsplanen för projektet inte har följts.	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få igenom kostnader som inte är stödberättigande eller om agerandet är förslaget på något annat sätt. • Om agerandet är återkommande. • Om den stödsökande avviker från egna utfästelser. • Om förvaltande myndighet påpekat att en kostnad inte är stödberättigande och den ändå tas med igen.	<p>Tecken på att agerandet inte är brottsligt</p> <p>Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.</p> <p>Kostnader som inte är stödberättigade men som redovisas öppet i ansökan är i regel att betrakta som fel och inte tecken på misstänkt brottslighet.</p>
<p>Agerande</p> <p>Felaktigt genomförande eller tillämpningen av regelverk (EU- förordningar, svenska förordningar, regler för programmen etc.), t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • att informationsplikten inte uppfyllts • felaktiga upphandlingar eller inköp.	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få igenom kostnader som inte är stödberättigande eller om agerandet är förslaget på något annat sätt. • Om agerandet är återkommande. • Om den stödsökande avviker från egna utfästelser. • Om förvaltande myndighet tidigare påpekat att en kostnad inte är stödberättigande och den ändå tas med igen.	<p>Tecken på att agerandet inte är brottsligt</p> <p>Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.</p>

<p>Agerande</p> <p>Uppdelning av ett projekt på flera mindre separata projekt i syfte att erhålla större andel EU-finansiering.</p>	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få mer EU-medel än projektet egentligen är berättigat till. • Om agerandet är återkommande. 	<p>Tecken på att agerandet inte är brottsligt</p> <p>Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.</p>
--	--	--

<p>Agerande</p> <p>Om projektet inte uppnått utlovat resultat.</p>	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få mer EU-medel än projektet egentligen är berättigat till. • Om agerandet är återkommande. 	<p>Tecken på att agerandet inte är brottsligt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om det finns en trovärdig förklaring. • Om agerandet sker vid enstaka tillfällen.
---	--	---

<p>Agerande</p> <p>Ansökan om stöd för kostnader som inte kan vara stödberättigande, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • återbetalningsbar moms • skuldräntor. 	<p>Tecken på misstänkt brottslighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få igenom kostnader som inte är stödberättigande eller om agerandet är förslaget på något annat sätt. • Om agerandet är återkommande. • Om den stödsökande avviker från egna utfästelser. • Om förvaltande myndighet tidigare påpekat att en kostnad inte är stödberättigande och den ändå tas med igen 	<p>Tecken på att agerandet inte är brottsligt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler. • Om agerandet sker vid enstaka tillfällen.
--	--	--

Agerande	Tecken på misstänkt brottslighet	Tecken på att agerandet inte är brottsligt
<p>Ansökan om stöd för kostnader som står i strid mot principen om kostnadseffektivitet, dvs. att kostnaderna ska vara nödvändiga för projektets genomförande och vara motiverade utifrån principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • uppblåsta löner • uppblåsta lokalkostnader • uppblåsta timpriser. 	<ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är satt i system, dvs. används medvetet för att få igenom kostnader som inte är stödberättigande eller om agerandet är förslaget på något annat sätt. • Om agerandet är återkommande. • Om den stödsökande avviker från egna utfästelser. • Om förvaltande myndighet tidigare påpekat att en kostnad inte är stödberättigande och den ändå tas med igen. • Om det finns en koppling till närstående. 	<ul style="list-style-type: none"> • Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler. • Om agerandet sker vid enstaka tillfällen.

Anonymiserade typexempel på EU-bedrägeriärenden

Exempel 4

En stödsökande N hade i ansökan om utbetalning redovisat en faktura som kontant betalad. Vid den utbetalande myndighetens kontroll framkom att fakturan betalats genom att N tagit en kredit av fakturautställaren/säljaren. Den utbetalande myndigheten bedömde att kostnaden inte var stödberättigad och underkände även det skuldebrev som upprättats mellan parterna. Förhållandet anmäldes till Ekobrottsmyndigheten. För att straffrättsligt ansvar ska kunna utkrävas krävs i ett sådant fall att det tydligt framgår av befintligt regelverk att förfarandet är otillåtet, vilket inte var fallet i detta exempel. Det fanns därför redan på objektiva grunder inte anledning anta att det var fråga om bedrägeri.

Exempel 5

En jordbrukare L som beviljats ”Stöd för miljövänligt jordbruk” dömdes för bedrägeri och försök till bedrägeri, till villkorlig dom och dagsböter. L hade ansökt om stöd för bevarande av betesmark och åtagit sig att hålla vissa skiften betade. L saknade vid ansökningstillfället egna djur. Vid fältkontroller konstaterades igenväxning och att staketet hängde vid ett par av skiftena. Omständigheter talade för att L sökt stöd utan att ha för avsikt att uppfylla åtagandet.

Exempel 6

Olovligt förfogande över annans mark. V hade under fem års tid sökt och beviljats gårdsstöd m.m. för jordbruksmark som V inte hade rätt att bruka och därmed inte var berättigad till stöd för.

3.6 Konsulter

Se ovan avsnitt **3.3 Intressekonflikter** och avsnitt **3.4 Upphandlingar eller andra inköp**.

Agerande Utgift för konsult redovisas som personalkostnad eller delas på flera kostnadslag.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler
Agerande Faktura avseende konsultkostnader är inte specificerad avseende utfört arbete, tid, timarvode etc.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.
Agerande Det saknas avtal för konsulten eller att existerande avtal inte tillämpas.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.

3.7 Övrigt

Agerande Vid en fysisk kontroll upptäcks att utrustning inte finns på den plats som stödsökande angett eller inte har levererats alls.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.
Agerande Inkomster eller utgiftsminskningar i projektet framgår inte av projektredovisningen eller bokföringen.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.
Agerande Stödsökande meddelar inte att ett projekt ger intäkter under tiden projektet pågår t.ex. <ul style="list-style-type: none"> • seminarier/konferensintäkter, som istället redovisas i den löpande verksamheten • marknadsföringsinsatser som delfinansierats av andra utanför projektet • medfinansiering som överstiger beslutet och därför räknas som intäkt.	Tecken på misstänkt brottslighet <ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel.	Tecken på att agerandet inte är brottsligt Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.

Agerande	Tecken på misstänkt brottslighet	Tecken på att agerandet inte är brottsligt
<p>En stödsökande använder utrustning för annat än projektändamålet, trots att utrustningen är köpt för EU-medel t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • byggnadsmaterial som är köpt för EU-medel används delvis till en privat byggnation • en ny maskin som är köpt för EU-medel i ett projekt används istället privat och en gammal maskin används i projektet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Om agerandet är återkommande. • Om det finns en misstanke om att agerandet sker i syfte att få ekonomisk fördel. 	<p>Om det är tydligt att det är fråga om slarv, missförstånd eller svårigheter att tolka beslut eller regler.</p>

Anonymiserade typexempel på EU-bedrägeriärenden

Exempel 7

Å dömdes till fängelse nio månader för grovt bedrägeri medelst⁷ urkundsförfalskning avseende EU-medel och för urkundsförfalskning och skattebrott. Bedrägeriet bestod i att Å ansökt om och beviljats ett stödlån på 109 000 kr för nybyggnation av en fiskebåt, trots att han inte var berättigad till stödet eftersom båten redan var under byggnation. Stödlån är en form av bidrag som successivt skrivs av. Genom att inte berätta att båten var under byggnation och genom att visa förfalskade handlingar i form av kontrakt och kontantnotor, hade Å vilselett Fiskeriverket att besluta om stöd och länsstyrelsen att betala ut stödlånet.

Exempel 8

En verkställande direktör för ett medelstort bolag dömdes för grovt bedrägeri medelst⁸ osant intygande samt för försök till grovt bedrägeri och osant intygande till villkorlig dom och dagsböter. Bolaget hade beviljats strukturstöd med 400 000 kr för investering i maskiner. I rekvisitionen redovisades stödberättigade och faktiska kostnader om drygt 2 mkr. Vidare intygades att kostnaderna uppkommit under projektperioden och att de var betalda. Till rekvisitionen bifogades verifikationer utvisande att fakturor för investeringarna var betalda. Till stöd för bolagets rekvisition ingavs även en uppföljningsrapport, vari angavs att investeringen genomförts och att investeringens resultat motsvarade de förväntade resultat som angetts i ansökan. Vid en kontroll på plats hos bolaget uppvisades viss utrustning som påstods vara den som bidraget avsåg. Några maskiner hade emellertid varken levererats eller betalats vid tidpunkt för rekvisition. Affärshändelserna hade före eller i nära anslutning till rekvisitionen backats och de krediterade beloppen återbetalats till bolaget.

⁷ Med uttrycket ”grovt bedrägeri medelst urkundsförfalskning” menas att urkundsförfalskning använts som ett led i att begå brottet grovt bedrägeri.

⁸ Med uttrycket ”grovt bedrägeri medelst osant intygande” menas att osant intygande använts som ett led i att begå brottet grovt bedrägeri.

4. Mer information

EU-bedrägerier

Frågor om misstänkta EU-bedrägerier eller om vad en anmälan om misstänkta EU-bedrägerier ska innehålla kan ställas till Ekobrottsmyndigheten. Namn och telefonnummer till kontaktpersoner på Ekobrottsmyndigheten finns på myndighetens hemsida.

www.ekobrottsmyndigheten.se/lag-och-ratt/eu-bedragier/

SEFI-rådet

Mer information om SEFI-rådets verksamhet, rådets anmälningspolicy och rapporter som rådet tagit fram finns på Ekobrottsmyndighetens hemsida. I rådets anmälningspolicy finns information om vilka uppgifter som bör finnas med i en brottsanmälan.

www.ekobrottsmyndigheten.se/vart-arbete/samverkan/SEFI-radet/

EU:s bedrägeribekämpning – Olaf

På europeisk nivå bedrivs bedrägeribekämpningen bl.a. av Olaf, som är EU:s bedrägeribekämpningsbyrå. På Europeiska kommissionens hemsida finns information om Olafs verksamhet samt länkar till rapporter och andra vägledningar på området.

http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_sv.htm

